

Завдання логопедичної роботи в ЗДО

Логопедичний вплив – це педагогічний процес, який здійснюється за допомогою наступних засобів: навчання, виховання, корекції, компенсації, адаптації, профілактики мовленнєвих порушень. Логопедичний вплив при необхідності може поєднуватися з медичним впливом – медикаментозним, фізіотерапевтичним, психотерапевтичним і т.п. Розглянемо кожний із засобів логопедичного впливу.

Навчання – процес засвоєння певних знань, умінь і навичок під керівництвом спеціальної особи (логопеда, вчителя, вихователя), який включає активну пізнавальну діяльність дітей.

Виховання – процес систематичного й цілеспрямованого впливу на духовний та фізичний розвиток особистості у відповідності з потребами суспільства.

Корекція порушень мовлення – це виправлення недоліків мовлення, подолання мовленнєвих порушень.

Компенсація – це відновлення чи заміна втрачених функцій шляхом їх перебудови чи використання збережених функцій.

Адаптація – пристосування дитини з патологією до умов суспільства.

Профілактика мовленнєвих порушень – сукупність попереджувальних заходів, які спрямовані на збереження мовної функції та попередження її порушень.

Ефективність логопедичного впливу обумовлена наступними факторами:

- ступенем вираження дефекту;
- віком дитини;
- соматичним станом дитини;
- особливостями психіки;
- особливостями емоційно-вольової сфери;
- впливом мікро соціального оточення;
- термінами початку логопедичної роботи та її тривалістю;
- можливістю використання комплексного впливу;
- професійністю педагога.

Організація логопедичного впливу передбачає планомірність, поетапність та цілеспрямованість. Логопедичний вплив – це складно організований, цілеспрямований процес, в якому реалізуються корекційні, профілактичні, навчальні та виховні завдання. Впродовж вирішення цих завдань у дітей з патологією мовлення проходить узагальнення попереднього життєвого досвіду, розвиток пізнавальних здібностей, активізація розумової діяльності, формування та розвиток особистості в цілому.

В даному процесі розрізняють зовнішню й внутрішню сторони. Викладення матеріалу логопедом чи вихователем, різноманітні вказівки до пропонованих завдань, а також сприймання дітьми викладеного матеріалу, відповіді на питання, виконання завдань та інструкцій – все це

складає **зовнішню сторону логопедичного впливу**, тобто те, що можна безпосередньо спостерігати. **Внутрішня сторона** даного процесу, його сутність – це оволодіння дітьми знаннями, вміннями та навичками в їх єдності, формування та розвиток мовлення й особистості. Внутрішня та зовнішня сторони логопедичного впливу взаємопов'язані та взаємообумовлені.

Логопедичний вплив реалізується на логопедичних заняттях (уроках). Основними завданнями логопедичних занять, як вони сформульовані Т.Б.Філічовою та Г.В.Чіркіною, є:

1. **Розвиток лексико-граматичної сторони мовлення:**
 - розвиток розуміння мовлення;
 - виховання вміння спостерігати та осмислювати предмети та явища довкілля, їх називати;
 - формування узагальнених понять;
 - формування практичних навичок словотворення й словозміни;
 - виховання вміння вживати речення різних конструкцій.
2. **Розвиток фонетико-фонематичної сторони мовлення:**
 - формування правильної вимови звуків;
 - розвиток фонематичного слуху та сприймання;
 - закріплення навичок вимови слів різної складової структури;
 - підготовка до здійснення елементарного звукового аналізу та синтезу;
 - контроль за виразністю мовлення.
3. **Навчання дітей самостійному висловлюванню:**
 - передавання вражень про побачене;
 - передавання вражень про події в довкіллі;
 - переказування в логічній послідовності змісту сюжетних малюнків та їх серій;
 - складання розповідей-описів за зразком педагога, за схемою, за опорними словами, за уявою тощо.

Логопедичні заняття (уроки) розрізняються за видами: фронтальні (групові), підгрупові та індивідуальні. Традиційно в структурі логопедичного заняття виділяються такі моменти:

- організаційний момент;
- повторення пройденого матеріалу;
- викладення нового матеріалу;
- закріплення нового матеріалу;
- узагальнення вивченого матеріалу;
- завдання на другу половину дня.

В залежності від типу заняття, від корекційних і виховних завдань логопед, формуючи структуру заняття, підбирає ті чи інші принципи та методи, як традиційні, так і творчо перероблені, модифіковані з урахуванням структури мовленнєвого дефекту, вікових та індивідуальних особливостей дітей.

З метою підвищення ефективності логопедичних занять необхідно звертати особливу увагу на розвиток комунікативної функції мовлення. Для цього при проведенні занять створюються спеціальні умови, які стимулюють спілкування дітей (вільне розміщення під час занять – лицем один до одного, півколом тощо).

До логопедичних занять накладаються певні вимоги:

- сформулювати тему й мету заняття;
- визначити поетапність заняття, взаємозалежність та цілеспрямованість кожного етапу;
- послідовно ускладнювати лексичний та граматичний матеріал, який викладається дітям;
- урізноманітнювати заняття за допомогою ігор та ігрових прийомів;
- враховувати зону найближчого розвитку дитини;
- враховувати індивідуальні та вікові особливості мовлення й особистості;
- формувати інструкції, які даємо дітям, коротко й чітко;
- використовувати кольоровий та яскравий наочний матеріал;
- вміти створювати емоційний фон заняття, плануючи емоційні підйоми з урахуванням збільшення складності матеріалу, який вивчається.

Логопед, психолог та вихователі повинні працювати в тісній співпраці, прагнути до створення єдиного підходу в корекційно-виховній роботі.

Логопедичний вплив являє собою педагогічний процес, в якому реалізуються завдання корегуючого навчання та корекційно-виховного характеру.

Завдання логопеда полягає не лише у виправленні мовленнєвих недоліків, а й у розвитку пізнавальних процесів дитини, таких як увага, мислення, пам'ять, уява, та в адаптації її до навколишнього оточення.

Під час організації логопедичних занять із дітьми, які мають **дефекти звуковимови й недостатній розвиток фонематичних процесів (ФФНМ)**, поруч із виправленням звуковимови необхідно проводити роботу з виховання фонематичних уявлень, формування навичок аналізу та синтезу звукового складу слова. Така робота повинна бути спрямована на диференціацію змішуваних опозиційних звуків та відпрацювання навичок аналізу й синтезу звуко - буквенного складу слова, що дозволить покращити розвиток звуковимови.

Ефективна допомога дітям із **ЗНМ**, у яких недоліки вимови фонем є одним із проявів мовленнєвого недорозвитку, можлива лише у взаємопов'язаній роботі в деяких напрямках, а саме: корекції звуковимови та формуванні повноцінних фонематичних уявлень, розвитку навичок аналізу та синтезу звукового складу слова, уточнення та збагачення лексичного запасу, оволодіння синтаксичними конструкціями різної складності, розвитку зв'язного мовлення, що здійснюється в певній послідовності.

Логопедична допомога дошкільникам, які мають лише **недоліки звуковимови (фонетичні дефекти)**, здійснюється у вигляді корекції звуків, які вимовляються неправильно та закріпленні їх у спонтанному мовленні дітей.

Правильно проведене обстеження, чітке діагностування, вчасне консультування спеціалістами - лікарями, правильно вибрані логопедом напрями та відповідні принципи корекційного впливу створюють можливість комплексно, швидко та вчасно допомогти дошкільнику подолати певні мовленнєві порушення, й цим в свою чергу забезпечити засвоєння дитиною необхідного мінімуму знань та вмінь, передбаченого Базовим компонентом дошкільної освіти.